

Makt och Medlemsaktivitet

En studie av Ungdomsförbund i Skåne

Abstract:

I en tid där politisk aktivism blir allt mindre intressant står partier inför en stor utmaning att upprätthålla engagemang bland dess medlemmar. Partier och ungdomsförbund står inför ett vägskäl där man kan vara tvungen att anpassa organisationens struktur för att finna motivation bland gräsrotsaktivisterna. Denna studie relaterar politiska institutioners maktstruktur till aktivism och vi har ställt oss frågan: *Kan en hög grad av maktkoncentration leda till ett minskat aktivt deltagande?* Studien koncentrerar sig på två politiska ungdomsförbund där vi i form av intervjuer undersökt maktfördelningen och graden av aktivism. Resultaten visar att en sluten kontroll av kommunikation, information och ekonomi bidrar till en högre grad av aktivitet hos medlemmar. En viss hierarki i maktordningen är alltså till fördel för att organisera events och få fram politiskt intresse hos medlemmar. Resultaten är, trots studiens småskalighet relevanta för forskning i internpolitisk demokrati och politiskt engagemang.

Nyckelord: ungdomsförbund, maktkoncentration, medlemsaktivitet, Grön ungdom, Liberala ungdomsförbundet, .

Antal ord: 8058

1.0 Syfte och Frågeställning 4

2.0 Teori.....	5
2.1 Presentation av tidigare forskning.....	5
2.2 Medlemsaktivitet	5
2.2.2 Angående aktivt medlemskap	6
2.3.3 När är makten koncentrerad?	8
2.3.4 Vår definition av maktkoncentration.....	8
2.4 Existerar ett samband mellan maktkoncentration och medlemsaktivitet?.....	9
3.0 Metod	10
3.1 Introduktion till metod - Om maktkoncentration och medlemsaktivitet i Sverige.....	10
3.2 Forskningsdesign.....	10
3.2.1 Motivering av strategi: Intervjuundersökning	11
3.2.2 Urval - av ungdomsförbund	11
3.2.3 Upplägg av frågeundersökning	12
3.3 Operationaliseringar	13
3.3.1 Maktkoncentration.....	13
3.3.2 Medlemsaktivitet.....	14
4.0 Resultat.....	16
4.1 Sammanfattning av intervjuer.....	16
4.2 Medlemsaktivitet.....	16
4.3 Maktkoncentration.....	18
5.0 Diskussion	20
5.1 Grad av maktkoncentration.....	20
5.1.1 Hierarkisk struktur.....	20
5.1.2 Zones of uncertainty	20
5.1.3 Effektiva sanktioner	21
5.1.4 Samlad bedömning	21
5.2 Graden av medlemsaktivitet	22
5.2.1 Aktiviteternas storlek och frekvens.....	22
5.2.2 Spontana events.....	22
5.2.3 Kvoten aktiv medlem/medlem	23
6.0 Avslutande Diskussion	25

1.0 Syfte och Frågeställning

Vi i lever i en värld där allt fler väljer att inte erkänna officiella auktoriteter. Staten är inte, som den en gång var, garanten för sanning och saklighet. I och med att alternativa informationskällor blivit tillgängliga, har vanligare människor fått allt lättare att skaffa sig en egen uppfattning. Detsamma tror vi gäller Sveriges politiska partier. Medlemstalet i både ungdomsförbund och politiska partier har minskat kraftigt under framförallt 70- och 80-talet. Trots detta är det, som Rothstein skriver i *Sociala Fällor och tillitens problem*, inte så att svenskar är mindre politiskt engagerade nu än förr. I själva verket både vet svenskarna mer om- och är mer intresserade av politik än någonsin!

Men, skriver Rothstein. Vi har samtidigt blivit allt mer individualistiska. Vi har inte lika lätt att inordna oss i en kollektivistisk hierarkisk organisation, som de politiska partierna och gamla folkrörelserna faktiskt får sägas representera. Vi strävar i allt högre grad efter *autonomi*, och att självständigt få utforma våra livsstilar och världsåskådningar, oberoende av organisations- eller partitillhörighet. I stället väljer vi organisera oss i andra former, i enfrågeorganisationer eller i tillfälliga aktionsgrupper (2003 s. 121-135).

Kan det vara så att Rothstein har en poäng? Kanske är det så att en alltför hierarkisk struktur blivit en belastning för ett parti, någonting som känns omodernt, och skrämmer bort nya medlemmar? Det är mycket möjligt, i varje fall enligt Rothsteins resonemang, att det är detta som ligger bakom medlemsminskningen. Kan det i sådana fall finnas andra sätt att organisera ett politiskt parti? Finns det en formel för hur organisationen skall vara uppbyggd för att nya medlemmar ska vilja gå med, aktivera sig och utvecklas inom organisationen?

Det är den frågan vi i varje fall tänker försöka börja bearbeta i den här uppsatsen. Vår förhållandevis begränsade frågeställning är: kan en ökad maktkoncentration i ett politiskt parti leda till en minskad medlemsaktivitet?

Med vår frågeställning vill vi undersöka hur man upprätthåller ett politiskt intresse bland medlemmar och samtidigt organiserar en livskraftig politisk organisation. Vi anser vidare att ett högt politiskt medlemsdeltagande är viktigt för att vidmakthålla en effektiv demokrati och för att öka det sociala kapitalet i samhället.

Vi tror att ett aktivt medlemskap är essentiellt för en slagkraftig politik då medlemmar bidrar med en energi och kreativitet som är viktigt för att sprida partiets budskap och värva nya medlemmar. Mycket litteratur har dock visat på oligarkiska tendenser inom organisationer där makten gärna stannar inom en minoritet av medlemmarna. Om så är fallet, hindrar det många av de fördelar vi anser att en öppen och platt organisation innehar.

Vi kommer att inleda genom att presentera vad centrala statsvetare har tänkt om begreppen *maktkoncentration* och *medlemsaktivitet*. Därefter kommer vi att ge en överblick över partiernas organisation och medlemsaktivitet i Sverige. Vi kommer efter det att presentera vår metod, en intervjuundersökning av informantkaraktär. Resultaten kommer därefter att presenteras och diskuteras, varefter en slutsats om ett eventuellt samband mellan de två begreppen kommer att dras.

2.0 Teori

2.1 Presentation av tidigare forskning

Robert Michels gjorde sig redan år 1915 känd genom sin avhandling: *A sociological study of the oligarchical tendencies of modern democracy*. Michels har baserat sin avhandling på politiska partier och menar att deras demokratiska utsida istället döljer en oligarkisk byråkrati. Vi kommer att hänvisa till Michels dels eftersom han är något av en klassiker på området politiska partier och organisation, och dels för att han på några sätt kan sägas vara en förespråkare för maktkoncentration inom organisationsverksamhet.

Maurice Duverger får anses vara en av giganterna inom statsvetenskap. Han har varit aktiv i nära 30 år, och det var han som skapade *Duvergers lag*. Vi kommer dock här fokusera på en helt annan del av hans arbete, närmare bestämt hans avhandling från 1964: *Political parties, their organization and activity in the modern state*. Han myntade här många av de allmänt vedertagna definitionerna på *politiskt deltagande* och *aktivt medlemskap*. Av denna anledning kommer Duverger få utgöra en betydande del av vår teoretiska bakgrund.

Samuel Eldersveld skrev 1964 sin doktorsavhandling *Political parties: A behavioral analysis* om demokraterna och republikanernas organisation i Detroit, Michigan. Han fokuserar på: dels partiernas organisation, och dels på hur de olika eliterna inom partiet agerar. Eldersveld är väl medveten om Michels rön, men finner dem något svartvita, och att de hade en svag empirisk grund. Eldersveld sökte i sin avhandling skapa en mer nyanserad bild av hur partier fungerar, och basera denna på en solid empirisk grund. Vi tar upp Eldersveld då han, i motsats till Michels, kan ses som en förespråkare av *maktindelning*, och *decentralisering*.

Angelo Panebianco skrev en relativt ny avhandling 1982: *Political parties: organization and power*. I den vidareutvecklar han flera viktiga koncept, närmare bestämt partiernas organisatoriska struktur, organisatorisk förändring i politiska partier och olika strukturella faktorer inverkan på partiorganisationen. Panebianco är intressant för oss främst på grund av hans tankar om partiernas interna struktur, samt drivkrafterna bakom aktiva medlemmar och maktkoncentration.

Vi kommer slutligen att referera till Jan Pierres och Anders Widfeldts artikel *Political parties in Sweden, colussuses[sic] with clay feet, or flexible pillars of government?*. Vi vill med dessa forskares arbete ge en bild av hur partisystemet är organiserat just i Sverige, med betoning på maktkoncentration och medlemsdeltagande. Vi kommer senare att använda denna forskning för att motivera vårt urval av forskningsobjekt.

2.2 Medlemsaktivitet

2.2.1 Aktiva medlemmars betydelse

Duverger menar att ett mått på ett partis medlemsaktivitet är det viktigaste för att få fram ett partis verkliga slagkraft. Ett viktigt begrepp för Duverger blir här *aktiv medlem*. En aktiv medlem är ett stort bidrag till partiet då han/hon lägger ned mycket tid och energi på partiets politik. Arbetskraft och hjärnförmåga innebär ett stort värde för ett parti som vill sprida sitt budskap, få nya medlemmar och synas i media (1964, s. 95).

Maurice Duverger poängterar att ett mått på aktivt medlemskap vore av stor vikt för att mäta partiets verkliga konkurrenskraft jämfört med andra partier. Att få en god uppfattning om den grad av dedikation medlemmar har för sitt partis framgång vore det ultimata tillvägagångssättet för att mäta partikonkurrensen. Svårighetsgraden att genomföra en sådan studie i empirin är väldigt hög vilket även Duverger inser (a.a, s. 102).

2.2.2 Angående aktivt medlemskap

Duverger skiljer mellan tre typer av partimedlemmar: *Elector*, *Member* och *Militant* som åtskiljs enligt graden av dedikation till partiet.

Elector är en person som i hemlighet stödjer partiet. Han/ hon stödjer partiet främst i vallokalen men visar inte för allmänheten sin politiska läggning. *Member* skiljer hon sig från den föregående då han/hon öppet visar sitt politiska engagemang och argumenterar för partiets politik. *Militant* är den tredje kategorin och kategoriserar de medlemmar med störst intresse för partiets politik och överlevnad (a.a, s. 109).

2.2.3 Definition av aktiv medlem

Vår definition av aktiv medlem utgörs av det som Duverger kallar *Militant* vilket är en medlem som frekvent deltar i politiska möten, manifestationer, valkampanjer och aktivt arbetar för att sprida partiets budskap. En aktiv medlem visar sitt stöd utöver att enbart officiellt tillhöra partiet. Han/hon spenderar även tid och energi i partiets namn. Att mäta graden av engagemang och hur mycket en medlem brinner för partipolitiken är problematiskt. Istället hänvisar vi till Duverger som anser att det mest lämpade måttet är hur mycket tid en medlem spenderar på partiets politik. Vi inser att detta mått inte fulländat talar för en medlems aktiva engagemang men talar ändå för aktivitet utöver att enbart tillhöra partiet. Partimöten och aktiviteter är frivilliga och en medlem som deltar spenderar sin fritid, utan kompensation eller lön, för partiets skull. Vår teoretiska definition överensstämmer med Duverger's *smilitant*-kategori.

2.3 Maktkoncentration

2.3.1 Är makten centraliserad eller utspridd?

Michels anser att makten i en politisk organisation nästan per definition måste vara centraliserad. Inaktiva medlemmar förväntas rösta på de ledamöter som representerar partiet i valen och betala medlemsavgift. Partiernas struktur gör att en majoritet av medlemmarna passar in i denna kategori och inte förväntas ha någon annan funktion. En minoritet av partiets medlemmar är med i diskussioner kring politiska beslut och är delaktig i den reella politiken. Följden av detta är att det politiska deltagandet utgörs av ett trappstegsformat: Grunden utgörs av den breda massan (väljarna), följt av medlemmar av partiets lokalavdelning (mellan 10 och 3 %) sedan de medlemmar som frekvent deltar i möten, följt av partifunktionärer, och slutligen medlemmar i partistyrelsen (delvis samma medlemmar som föregående) (1962, s. 59)

Eldersveld anser att partier vanligtvis organiseras enligt en *stratarki*, en maktstege, där varje steg har en varierande, men ofta avsevärd, grad av självständighet (1964, s. 6). Renodlat toppstyre blir enligt Eldersveld inte bara svårt att vidmakthålla, det vore rent ut sagt ofördelaktigt, med tanke på

medlemskårens heterogenitet, och mängden falanger inom partiet (a.a, s. 8). Det finns ofta ingen strikt rangordning inom ett politiskt parti, och direktiv från ledningen åtföljs inte blint som till exempel i en byråkratisk organisation. Snarare finns en tolerans för lokal självständighet och lokala initiativ. Det finns flera bidragande orsaker till detta, bland annat bristen på aktivister, det politiska arbetets ideella natur, bristen på belöningar i systemet och aktivisternas "oförutsägbara lojalitet" (a.a. s. 8). Framförallt beror denna tolerans dock på en brist på effektiva sanktioner, och ledningens behov av stöd från de lägre nivåerna i organisationen. Mer än alla andra system är partiet beroende av sina *gräsrotsaktivister*.

More than any other social organization, the critical action locus of the political party is at its base. And since there is high potential for displacement of group (leadership) goals with personal goals among activists at the base, leaders defer. (Eldersveld 1964, s. 10).

Detta leder till ett annat viktigt dilemma för partierna, behovet av effektiv styrning kontra behovet av övertygade och motiverade valarbetare (a.a s. 10).

2.3.2 För- och nackdelar med maktkoncentration.

Michels menar att delegater som tar beslut helt utifrån majoritetens åsikt till stor del tar irrationella och felaktiga beslut. Massan saknar ofta en uppfattning om den bakomliggande argumentationen i ett politiskt beslut. När massans åsikt framförs sker det utan den helhetsbild av beslutets alla infallsvinklar. En politisk organisation med ett stort medlemsantal gör den oorganiserad och saktar ofta ned beslutsprocessen. Detta är enligt Michels allmänt känt för politiker med högre befattning. Relationen mellan ledarna och massorna kännetecknas av en ensidig respekt där ledarna inte tar massornas opinion i åtanke. Ledarna uppskattar inte massornas opinion utan tar hellre besluten bakom stängda dörrar med ett fåtal involverade parter. Den demokratiska fasaden upprätthålls dock och ledarna måste konstant vinkla beslutsprocessen för att massorna ska känna sig representerade (1962. s. 56).

Massorna är generellt sett konservativa och tveksamma till förnyelse inom partiorganisationen. Misoneismen (rädsla för förnyelse) gör att massorna uppskattar politikerna och de aktiva medlemmarnas arbete då de själva räds av det politiska systemets komplexitet. Det finns samtidigt en tveksamhet till att byta ut styrelsemedlemmar som länge suttit vid sin post. Att ersätta en styrelsemedlem som under lång period stöttat partiet i med- och motgångar ses som en förolämpning mot denne. Styrelsemedlemmar blir till skillnad från valda politiker i parlament ofta omvalda på grund av massornas (medlemmar utan titel) lojalitet (1962. Michels. s. 63).

Samuel Eldersveld anser att en alltför central styrning kan göra ett politiskt parti instabilt. Konflikter är enligt honom en oundviklig del av ett politiskt parti, och någonting som måste tolereras (1964, s. 6). Han menar att partitoppen i ett helt centraliserat system skulle få ta ställning i samtliga konflikter. Detta riskerar skaffa ledningen fiender och göra partiet splittrat. Genom en *stratarkisk* struktur slipper ledningen i många fall befatta sig med falangstrider, som istället kan utspelas på regional och lokal nivå.

Förutom detta ger en stratarkisk uppdelning möjlighet för lokala avdelningar att anpassa sin politik efter rådande förutsättningar. Då de lägre nivåerna är kritiska för valarbetets funktion, brukar ledningen ofta få böja sig (om än inte uttalat) för den lokala nivån (a.a. s. 115).

2.3.3 När är makten koncentrerad?

Storleken på en organisation är avgörande för medlemmarnas möjligheter till inflytande. I takt med att antalet medlemmar ökar minskar även medlemmarnas möjligheter till inflytande i organisationen. (Michels 1962, s. 45) Även styrelsen i en organisation förändras när organisationen växer i storlek. Från att ursprungligen endast arbeta med utförandet av massornas åsikt förändras den till en självständig grupp i en större organisation. Medlemmarna får allt svårare att kontrollera hur pass väl deras vilja förverkligas då den enda information de har tillgång till är från rapporter och återberättande revisionsberättelser (a.a. s. 46).

Samuel Eldersveld anser att makten är koncentrerad när den centrala nivån har *makt över rekryteringen av lokala ledare*, och när den centrala nivån har tillgång till *effektiva sanktioner* (1964, s. 115). Vi tycker oss också utläsa att makten enligt Eldersveld är koncentrerad *när det finns en kultur inom organisationen som gör att den centrala nivån använder sina maktbefogenheter*, och det inte bara är något som står på papperet. Eldersveld anser vidare att makten är koncentrerad då partiorganisationen är organiserad på ett *hierarkiskt*, snarare än ett *stratarkiskt* sätt (a.a. s. 115-116).

Angelo Panebianco anser att makten är koncentrerad i ett parti då ledningen kontrollerar vissa *vitala zones of uncertainty*. Viktiga zones of uncertainty är för Panebianco *kompetens, relationer med andra organisationer, kommunikation, tolkningsföreträde av formella regler och rekrytering/avancemang inom partiet*. (1982, s. 34-36)

2.3.4 Vår definition av maktkoncentration

Med stöd i litteraturen har vi tänkt oss följande definition på maktkoncentration.

Makten är koncentrerad då:

-organisationen är organiserad på ett *hierarkiskt* snarare än på ett *stratarkiskt* sätt. Dvs att den centrala nivån alltid har sista ordet, istället för att lokal och central nivå har viss grad av autonomi.

-då den centrala nivån kontrollerar de *zones of uncertainty* vi anser vara relevanta, dvs tolkningsföreträde av regler/handlingsprogram, tillgång till information, kommunikation, ekonomiska resurser, samt kontroll av avancemang inom organisationen.

-då den centrala nivån har tillgång till *effektiva sanktioner*, dvs då de har möjlighet att sanktionera lokala ledare och medlemmar som vägrar rätta in sig i ledet.

Vi har valt att inte ta med kontroll av *kompetens* och *externa relationer* i vår definition, då vi fann dessa otydliga, och svåra att operationalisera på ett bra sätt. Vi har valt att ersätta *kontroll av rekrytering*, som både Panebianco och Eldersveld skriver om, mot *kontroll av avancemang inom organisationen*. Detta då någon meningsfull gallring av lokala kandidater enligt vår förståelse inte existerar i svenska ungdomsförbund, och knappt heller i Eldersvelds egen empiri i Detroit, Michigan. Vi har valt att lägga till *kontroll av information* inom partiet för att vara konsekventa. Rimligvis kan tolkningsföreträde av organisationens handlingsprogram och stadgar bara ha betydelse om enskild medlem har möjlighet att veta vad dessa innehåller.

2.4 Existerar ett samband mellan maktkoncentration och medlemsaktivitet?

Vi har hittat ett svagt stöd för vår tes i Panebiancos avhandling. Panebianco delar upp partiets aktivister i *careerists* och *believers*. Båda typerna av aktivister tenderar bli mer aktiva ju mer *incentives* de får. *Believers* svarar mer på *symbolic incentives*, till exempel möjlighet att förverkliga sin politik, medan *careerists* svarar mer på *selective incentives*, till exempel möjlighet till avancemang inom partiet.

Vi tänker oss att en större frihet för den enskilde medlemmen (det vill säga en minskad maktkoncentration) både kan utgöra ett *symbolic* och ett *selective incentive*. En ideologiskt motiverad medlem får då större utrymme att kämpa för sina hjärtefrågor (till exempel ordna demonstrationer och insamlingar), medan en karriärst får större tillfälle att profilera sig och imponera på partitoppen, även då denna inte har en formell titel.

Eldersveld menar även han att maktkoncentration i viss mån är negativt korrelerad med medlemsaktivitet. Ett politiskt parti är till mycket stor del beroende av sina "gräsrotsaktivister". Då deras personliga mål till stor del kan ligga i konflikt med partiets, riskerar man bli av med dessa om partiet blir allt för toppstyrt, och lokal autonomi inte tolereras (1964, s. 10).

3.0 Metod

3.1 Introduktion till metod - Om maktkoncentration och medlemsaktivitet i Sverige.

Det finns i Sverige fem politiska partier med en lång gemensam organisatorisk historia. Dessa partier är Moderaterna, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Folkpartiet. Samtliga dessa partier har enligt Widfelt en liknande struktur, som kan sammanfattas som *simplistisk* och *stratarkisk*. Widfelt har dock en helt annan tolkning av begreppet *stratarki* än Samuel Eldersveld, och i sin artikel om det svenska partisystemet målar han upp en hierarkisk och centraliserad maktstruktur, där partistyrelsen har nästan exklusiv makt över själva politiken, de regionala organisationerna har makt över nomineringar och de lokala organisationerna endast organiserar medlemsmöten och liknande aktiviteter (1991, s. 361).

Kristdemokraterna, som tillkom först senare, ska ha en struktur mycket snarlik de första fem partierna. Två partier skall avvika från det gängse organisationsmönstret. Miljöpartiet, som har "a flat organization with participatory ideals" (1991, s. 367)) och Ny Demokrati (Pierre's och Widfeldts artikel publicerades på tidigt 90-tal), som skulle ha en alldeles särskilt hierarkisk och toppstyrd organisation.

Under framförallt 70- och 80-talet sjönk både medlemsantal och medlemsaktivitet kraftigt i alla svenska partier. Widfeldt presenterar anekdotiska bevis för att partierna i Sverige själva ser en koppling mellan maktkoncentration och både medlemsaktivitet och medlemsantal. Folkpartiet ska ha öppnat upp för *single issue activities* inom den egna organisationen, och moderaterna ska delvis ha släppt på kontrollen över det lokala kampanjarbetet. Syftet med båda dessa reformer skall ha varit att göra klimatet i partiet mer välkomnande för övertygade sakpolitiker

"[...] engaging in party activities should be defined by the individual's interests in various issues, and the package of party standpoints should not be imposed on single issue participants [...]" (Widfeldt, s. 354)

Det måste dock påpekas att Widfeldts hela utsaga bygger på en enda intervju med en tjänsteman i folkpartiet, och att dess trovärdighet således kan ifrågasättas.

3.2 Forskningsdesign

Vi har tänkt oss en jämförande fallstudie av teoriutvecklande karaktär. Vi är intresserade av att undersöka begreppet *maktkoncentration*. Närmare bestämt är vi intresserade av att påvisa om ett samband föreligger mellan begreppen *medlemsaktivitet* och *maktkoncentration*. Designen vi valt är en *most similar-design*. Vi vill studera två organisationer med olika värden på variabeln *maktkoncentration*, men har så lika värden som möjligt på andra relevanta variabler. Vi har valt att studera ett fåtal fall (två) då mer djupgående studier av just ett fåtal fall utgör en styrka vid teoriutvecklande studier (Esaiasson et. Al 2007, s. 124)

3.2.1 Motivering av strategi: Intervjuundersökning

För att besvara vår frågeställning har vi valt att genomföra en intervju i varje organisation vi undersöker. Urvalet av personer har vi baserat på *centralitet*. Vi har velat ha en person med stor inblick i hur organisationen fungerar. Då merparten av frågorna rör frågor om den centrala nivåns befogenheter har vi valt att intervjua en företrädare för den regionala organisationen, istället för den lokala.

Stadgarna visar på det formella styrelseskicket och kan därför inte användas för att visa på hur politiken ser ut i praktiken. Vi har dock till viss del utgå från organisationernas stadgar vid urvalet av partier, och även nämna dessa när vi diskuterar partiernas mer eller mindre hierarkiska struktur.

Vår undersökning kategoriserar de intervjuade som informanter eftersom de innehar kunskap om partiernas politik och kultur som vi saknar kännedom om (2007. Esaiasson m.fl. 253). Vi kommer grunda huvuddelen av våra bedömningar av såväl maktkoncentration som medlemsaktivitet på våra intervjuvar. Intervjun utgör även en mer personlig inblick i hur den vardagliga situationen ser ut för partiet och ger oss större möjligheter att verifiera våra siffermätningar utifrån den verkliga situationen. Intervjun talar även för det omätbara i aktiva medlemmar dvs. det engagemang som medlemmarna innehar.

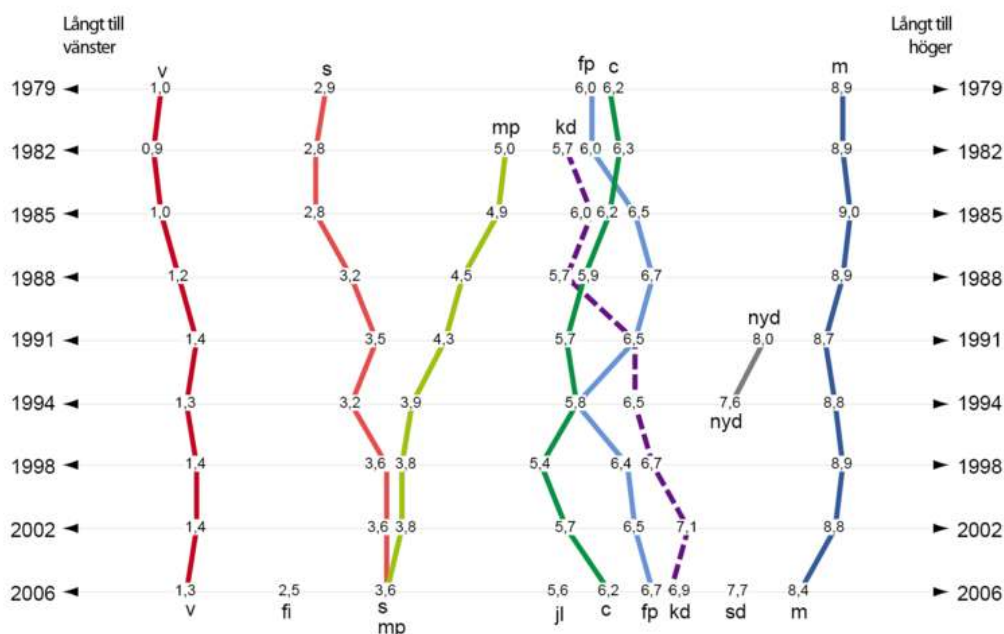
I syfte att pröva intervjufrågornas kvalitet och relevans till frågeställningen bokade vi först möte med Ung vänster. Intervjun skedde med en medlem ett annat ungdomsförbund i Lunds kommun och ses som en *försöksintervju*. Vi valde preliminärt ut de frågor som vi ansåg mest lämpade för att svara på frågeställningen för att efter försöksintervjun få en bättre uppfattning av frågornas effekt. Vi drog flera lärdomar av denna intervju, och omformulerade flera av frågorna för att få bättre respons. Vår anledning till försöksintervjun är en liten erfarenhet av intervju som källmaterial och därav för att säkerställa att den riktiga intervjun får god relevans för undersökningen. Försöksintervjun återfinns i sin helhet i *Bilagor*.

3.2.2 Urval - av ungdomsförbund

Vi har för det första valt att studera ett ungdomsförbund, och inte ett modersparti. Vi bedömer att ungdomsförbunden kommer ha mer av vad vi är intresserade av, det vill säga medlemsaktivitet. Dessutom ser vi det som något av en tillgänglighetsfråga. Sannolikt är det helt enkelt så att ungdomsförbunden har mycket mer tid att prata med oss än sina moderpartier. Vi har vidare valt att begränsa oss till ungdomsförbundens distriktsorganisation i Skåne. Detta mycket på grund av tid- och resursskäl. Enligt Eldersveld är det också främst partiets *gräsrotsaktivister* som kan bli desillusionerade av en ökad toppstyrning (1964, s. 9). Därför blir det intressant att studera nivån som har praktisk möjlighet att kontrollera och detaljstyra den lokala, dvs den regionala.

Svenska partier på höger-vänster skalan

Enligt väljarna, medeltal 1979-2006. Källa: SCBs valundersökningar

Vad gäller urvalet av själva partierna, så finns det ett parti som enligt litteraturen har en alldeles särdeles platt och demokratisk struktur; dvs *Miljöpartiet*. (Pierre & Widfeldt 1991, s. 367) Av detta skälet får Miljöpartiet bli det första av partierna vi undersöker. Då vi arbetat efter en *Most Similar-design* vill vi som andra parti ha något med förhållandevis lik ideologi, men som är *organiserat* på ett mer traditionellt och hierarkiskt sätt. Enligt SCB:s undersökning (se bild ovan) om var väljarna placerar partier på höger-vänsterskalan vore socialdemokraterna det självklara valet. SSU har dock inte gått att få tag på, varför vi fick välja på Centerns Ungdomsförbund, Ung Vänster och Liberala Ungdomsförbundet. Valet föll slutligen på Liberala Ungdomsförbundet.

Framförallt gjorde vi vårt urval på grund av organisatoriska skäl. Enligt vår förförståelse är Varken CUF eller Ung Vänster särdeles toppstyrda organisationer. Det är ett intryck som förstärks av en genomläsning av organisationernas stadgar. Dels har vi också gjort urvalet på grundval av ideologi. Miljöpartiet har ett flertal gånger beskrivit sig själva som *liberala* än socialistiska, och detta är något vi tagit fasta på (se t.ex Börjesson 2012). Liberala Ungdomsförbundet ligger dessutom enligt vår förförståelse långt till vänster om sitt moderparti. Vi kommer således göra en jämförande fallstudie av Liberala Ungdomsförbundet och Grön Ungdom. Liberala Ungdomsförbundet kommer i den löpande texten stundom benämnas som *LUF* och Grön ungdom som *GU*

3.2.3 Upplägg av frågeundersökning

Våra frågor utgår från de två variabler vi har valt att undersöka. Intervjufrågorna kan delas in i två grupper med frågor som berör respektive variabel. Intervjuformuläret börjar med frågor rörande personen vi ska intervjua, hur länge han/hon varit medlem i partiet och hans/hennes nuvarande befattning. För att skapa en bra stämning under intervjun valde vi att värma upp med frågor om partiets aktiviteter för att först sedan undersöka graden av maktkoncentration. Vår utgångspunkt är att ungdomsförbundet är mer måna att berätta om sina aktiviteter istället för den organisationella strukturen. Av denna anledning börjar vi med att undersöka partiets medlemsaktivitet.

Vårt intresse ligger i hur partiets aktiviteter utformar sig, hur ofta de sker och hur många som deltar. Vi har delat upp partiets aktiviteter i vad vi kallar *interna aktiviteter* och *spontana events*. Med

Interna aktiviteter menar vi regelbundna möten eller aktiviteter som fungerar som mötesplats för partiets nuvarande och eventuella nya medlemmar. *Spontana events* är beroende av aktuella händelser och visar att partiet vill visa ett ställningstagande för en politisk händelse.

Målet är att få en så bra inblick i det vardagliga partilivet som möjligt och ta reda på hur många medlemmar som deltar i partiets aktiviteter. Frågorna är både öppna och stängda beroende på vad vi vill få fram. Måttet för medlemsaktivitet är väsentligt för vår studie och det är viktigt att få fram ett någorlunda rättvist mått på hur många medlemmar/aktiva medlemmar som finns inom partiet.

Resterande frågor berör begreppet *maktkoncentration* och ställer frågor om distriktets relation och möjligheter till påverkan på de lokala föreningarna. En god uppfattning om de formella reglerna som står i stadgarna visar delvis hur förbundets struktur ser ut. Men vi har även inkluderat frågor om hur verksamheten sköts i praktiken för att få överblick. Graden av maktkoncentration visar sig på tre sätt: Om organisationen har en hierarkisk eller stratarkisk struktur, ifall den centrala nivån kontrollerar olika *zones of uncertainty*, och huruvida den centrala nivån har tillgång till effektiva sanktioner.

Ett antal öppna frågor som berör politikens praxis ställs som intervjuens avslutning. Vi är här intresserade av olika kompletterande variabler; Om det finns en utarbetad metod för konflikthantering inom organisationen, samt om något system finns för att underlätta kommunikationen mellan distrikt och lokalföreningar, och därigenom undvika missförstånd och konflikter.

3.3 Operationaliseringar

Vi kommer i denna avdelning att presentera, samt motivera våra operationaliseringar av maktkoncentration respektive medlemsaktivitet.

3.3.1 Maktkoncentration

Vi har valt att gradera maktkoncentration efter följande kriterier:

- Om organisationen har en *hierarkisk* snarare än en *stratarkisk* struktur
- Den centrala nivåns kontroll över viktiga *zones of uncertainty*.
- Den centrala nivåns tillgång till *effektiva sanktioner*.

De tre kriterierna har operationaliserats i följande intervjufrågor, Kategorierna anges med kursiv, och själva intervjufrågorna presenteras under varje kategori:

Har organisationen en hierarkisk snarare än en stratarkisk struktur?

-Kan du beskriva relationen och arbetsfördelningen mellan distrikt och lokalföreningar i ditt distrikt?
Finns det några bestämda regler för vem som gör vad?

-Har distriktet rätt att, i undantagsfall, sätta sig över lokalt fattade beslut?

Har den centrala nivån kontroll över viktiga zones of uncertainty?

-Har ni någon form av maillista, och vem är det i sådana fall som har tillgång till den?

-Hur ser möjligheten ut för en vanlig medlem att få tillgång till stadgar, handlingsprogram och andra

styrdokument? Till distriktsstyrelsens mötesprotokoll och beslut?

-Har distriktet i er organisation tolkningsföreträdare av regler och stadgar framför den lokala nivån.

-Har distriktet i er organisation stort inflytande över valberedningarnas arbete? Om ni t. ex skulle anse att en kandidat inte är lämplig?

-Ger distriktet i nuläget någon form av *bidrag* till sina lokalföreningar, och skulle detta kunna fungera som någon form av ekonomiskt styrmedel?

Har den centrala nivån tillgång till effektiva sanktioner?

-Har distriktet i er organisation rätt att utesluta enskild medlem?

-Har distriktet i er organisation rätt att upplösa enskild lokalförening?

3.3.2 Medlemsaktivitet

Ett viktigt mått på ett partis handlingskraft är enligt Duverger andelen *militants*, eller *aktiva medlemmar*, i partiet. Vi har således valt att använda detta som ett av måtten på medlemsaktivitet i organisationerna vi undersöker. Vi har bestämt oss för en förhållandevis enkel operationalisering av begreppet *aktiv medlem*. En aktiv medlem definieras således som någon som regelbundet går på förbundets möten och aktiviteter. Det är den definition som Duverger använder på de mest aktiva medlemmarna i ett parti (de ”militanta”). Då det även är det måttet förbunden ofta själva använde, kan vi förenkla definitionen ytterligare. En aktiv medlem är *vad förbundet anser vara en aktiv medlem*.

Vi är väl medvetna att en så pass godtycklig definition ger upphov till betydande validitetsproblem. Det kan tänkas att en mer ambitiös definition vore passande, en aktiv medlem kanske snarare är någon som självständigt organiserar aktiviteter och skriver motioner. En ytterligare felkälla blir om förbunden t.ex. har olika definitioner på en aktiv medlem, eller sköter sina medlemsregister på ett mer eller mindre seriöst sätt.

Av den anledningen har vi valt att komplettera vårt mått på medlemsaktivitet även med andra faktorer. Vad vi främst har kontrollerat är *mängden aktiviteter som organiseras, hur många som medverkar i olika aktiviteter, samt huruvida ungdomsförbunden organiserar någon form av spontana events i samband med dagsaktuella händelser*. Vi hoppas att, genom kontroll av uppräknade faktorer, i varje fall kunna ge en fingervisning om medlemsaktiviteten i Grön Ungdom och Liberala Ungdomsförbundet

De olika måtten på medlemsaktivitet har operationaliserats i följande intervjufrågor; analytiska kategorier anges i kursiv:

Kvoten aktiva/passiva medlemmar

-Ungefär hur många medlemmar är det ni har, och hur många av dom skulle ni säga är aktiva?

Frekvens och storlek på aktiviteter

-Vilken var er största aktivitet det närmaste året?

-Antalet deltagare?

-Hur många aktiviteter har ni i månaden?

-Antalet deltagare?

Förekomst av spontana events

-Har ni organiserat några spontana events (blyxtkampanjer/dylikt) det senaste året?

-Kan ni ge exempel?

4.0 Resultat

4.1 Sammanfattning av intervjuer

I Grön Ungdom har vi intervjuat Hampus Algotsson. Hampus har varit medlem i Grön ungdom sedan 2007, och arbetar nu som ombudsman för Skåne och Blekinge. Hampus är anställd av distriktstyrelsen i GU Skåne för att sköta verksamheten på daglig basis.

I Liberala Ungdomsförbundet har vi intervjuat Anton Graham. Anton är distriktsordförande i Liberala ungdomsförbundet och har varit det i lite mer än 1,5 år. Arbetsuppgifterna är löpande och består framförallt av administrativt arbete. LUF saknar en ombudsman och många av dennes arbetsuppgifter tar istället Anton som ordförande hand om.

4.2 Medlemsaktivitet

Grön Ungdom organiserar förhållandevis mycket aktiviteter. Centralt organiseras en aktivitet i månaden, och i distriktets lokalavdelningar organiseras två i månaden per lokalavdelning. Typerna av aktiviteter är ofta utåtriktade och handlar om flygbladsutdelning och manifestationer. Årets största aktivitet var ett sommarläger i samarbete med GU Väst. Lägre hade uppåt 50 deltagare. Förbundet organiserar ofta spontana events. Det senaste var ett samarbete mellan distriktet och GU Lund, och var en protestaktion mot regeringens vapenexport till Saudiarabien. Eventet hade 20 deltagare från GU, men även deltagare från andra organisationer. Distriktet har en medlemskår på 420 medlemmar varav 70 stycken räknas som aktiva. Som aktiv medlem räknas man om man deltagit i minst en aktivitet per år. Distriktet har sex lokalavdelningar, varav samtliga är aktiva..

Aktiviteter inom *Liberala Ungdomsförbundet* är framförallt *Café Liberal*, en schemalagd aktivitet som sker minst två gånger i månaden. *Café Liberal* beskrivs som en mötesplats för att diskutera politik och ideologi då många av LUFs medlemmar har ett intresse för politisk filosofi. Aktiviteten är den mest frekventa inom LUF. Skolkampanjer och föreläsningar är två andra kategorier av aktiviteter som partiet sysslar med. Både antalet aktiviteter och antal deltagare varierar stort och det är svårt att säga en bestämd siffra på aktiviteternas frekvens och storlek. En vanlig månad har *Café liberal* ungefär 6-7 deltagare och sker minst två gånger i månaden, generellt två-tre gånger. Skolkampanjer anordnas ungefär en gång i månaden.

Den största aktiviteten det senaste året var en utbildning i Kristianstad ett tvådagarsläger med olika talare där 30 deltagare var medverkande. LUF Skåne har ännu inte skapat några spontana events rörande politiska händelser (sedan Anton tillträdde i januari) även om det funnits ett intresse. Vissa ekonomiska problem anses vara roten till problemet. Distriktet har 350 medlemmar. Av dem anses 70 vara aktiva, 20 innehas av styrelseuppdrag och 50 aktiva medlemmar. Anton anser själv en aktiv medlem framförallt att man är delaktig i *Café liberal* men även andra aktiviteter.

LUF sprider partipoliken framförallt genom det skrivna ordets makt. Tidningsinsändare och debattinlägg är vanligt inom partiet. Och många av medlemmarna är väldigt duktiga skribenter. Anton beskriver partiets aktiviteter som ett seminarium där man diskuterar politik och ideologi. Många medlemmar är ideologiskt intresserade och när partiaktiviteter hålls ägnas stor tid åt diskussioner kring liberalismen som ideologi. Anton uppskattar talangen bland LUFs medlemmar men anser även att det missgynnar partiet till viss grad då han menar att det kan vara exkluderande för potentiella medlemmar

som inte delar kunskapen eller intresset för politisk teori. Det finns sex stycken aktiva klubbar, varav två är nya för detta året.

Tabell 1, medlemsaktivitet i Liberala Ungdomsförbundet och Grön Ungdom

Medlemsaktivitet	LUF	GU
Aktiviteter Centralt(frekvens per månad)	1	1
Lokalt (per avdelning)	2	2
Deltagare per aktivitet	5-6	2-30
Typ av aktivitet	Diskussionskvällar, manifestationer	Medlemsmöten Flygbladsutdelning
Spontana events	Nej	Ja
Syfte	-	Protest mot svensk vapenexport
Antal deltagare	-	20
Största aktivitet under året	Utbildningsläger	Sommarläger med GU Väst
Antal deltagare	30	50
Antal medlemmar (totalt)	350	420
Varav aktiva	70	70
Kvot aktiv/passiv	0,2	0,16
Antal klubbar	6	6
Varav aktiva	6	6

4.3 Maktkoncentration

Grön Ungdom har ingen maillista. Vill enskild medlem nå ut till distriktet i någon fråga, får denne ta kontakt med Hampus som kan ta med denna i distriktets nyhetsbrev. Hampus agerar redaktör i denna fråga. Nyhetsbrevet skickas ut en gång i månaden. Stadgar och styrdokument, finns inte lättåtkomliga på internätet eller dylikt, men Hampus poängterar att GU inte har några hemliga dokument, och att allting kommer att lämnas fram på begäran.

Distriktet och klubbarna träffas minst en gång varje termin. GU tillämpar i nuläget öppna styrelsemöten, men i stort sett inga medlemmar har någonsin utnyttjat sin rätt att närvara. Det finns i nuläget inget system för att lösa konflikter inom förbundet, i varje fall inte på prängt. Hampus tror att ett sådant system kanske kommer att implementeras vid behov. Distriktet ser sig själv som en resurs i GU, som hjälper lokalföreningarna att anordna olika aktiviteter. Distriktet har inget tolkningsföreträdare av stadgar och handlingsprogram, den rätten har enbart förbundet. Detsamma gäller rätten att sätta sig över fattade beslut. Hampus poängterar att GU som enda svenska ungdomsförbund inte har ett eget handlingsprogram. Det är enbart Miljöpartiets partiprogram som gäller.

Valberedningen har en väldigt självständig roll i GU, och Hampus ser det som osannolikt att medlemmarna skulle ”hålla sig i schack” av rädsla för att inte avancera. Distriktet har ingen egen rätt att utesluta medlemmar, denna rätten tillfaller förbundet. Det finns en pott i distriktet som medlemmarna kan söka pengar ur för att anordna vissa aktiviteter. Det är distriktsstyrelsen som godkänner ansökningar, och Hampus medger att tillgång till potten teoretiskt sett kunde användas för att sanktionera medlemmar/klubbar som inte rättar in sig i ledet.

Distriktet har inga möjligheter att upplösa en förening, utan denna rätt tillfaller förbundet. Detta har endast hänt en gång på tidigt nittital. Hampus menar ändå att Distriktet i GU har en förhållandevis stark ställning gentemot sina medlemsklubbar.

I *Liberala ungdomsförbundet* finns en maillista, den är dock skyddad, och i sin helhet enbart tillgänglig för Anton och ytterligare en person. För att få tillträde krävs att man skrivit under ett kontrakt där man lovar respektera bestämmelserna i PUL (Personuppgiftslagen). Klubbordföranden har vanligen tillgång till i varje fall delar av listan. Anton är inte säker, men tror klubbordföranden bara får uppgifter till medlemmar i sitt eget upptagningsområde.

Stadgar och andra styrdokument är tillgängliga på LUF's-hemsida och följs. Även distriktsstyrelsens protokoll och beslut skall vara lätta att få tag på för enskilda medlemmar.

Kommunikationen mellan distriktet och klubbarna är någonting som styrelsen jobbar på. Klubbordföranden har dock rätt att sitta med på distriktsstyrelsens styrelsemöten. Distriktet har inte i nuläget någon mekanism för konflikthantering. Distriktet har hand om större evenemang och de lokala klubbarna anordnar de mindre. Anton ser distriktet som ett stöd för de lokala klubbarna och en resurs som finns där vid behov. Distriktet har, såvitt Anton vet, inget tolkningsföreträdare av LUFs stadgar och/eller handlingsprogram. Dock så har distriktet rätt att sätta sig över enskilda klubbars beslut. Anton tror att detta ska kräva två tredjedelars majoritet (enkel enligt stadgarna). Anton påpekar att *...det faktiskt är distriktet som bestämmer*.

Anton menar inte att man måste hålla med distriktet för att komma vidare i förbundet/folkpartiet. Distriktet kan inte utesluta enskilda medlemmar, utan detta sköts på förbunds nivå. Distriktet ger inga bidrag till klubbarna, och har således inte heller någon möjlighet att påverka deras ekonomi. Distriktet har möjlighet att upplösa enskilda klubbar, men det sker nästan enbart vid inaktivitet. Anton påpekar dock att det skulle vara möjligt att upplösa en klubb om den driver en helt annan politik än vad liberala ungdomsförbundet kan stå för.

Om en medlem eller ett förbund skulle missköta sig hänvisar man till stadgarna vid åtgärder. Till vardags används stadgarna sällan. Vid problem utgår man från sunt förnuft och alla i förbundet är överens om vilka regler som gäller utan att behöva ta till stadgarna.

Tabell 2, Maktkoncentration i Liberala Ungdomsförbundet och Grön Ungdom

Maktkoncentration	LUF	GU
Rätt att sätta sig över lokala beslut	Ja	Nej
Kontroll av information, tillgång till information,, handlingsprogram, styrdokument	Tillgängligt på hemsidan/intranätet	Via ombudsman
Finns maillista	Ja	Nej
Kontroll av kommunikation	Distriktsordförande har hela mail-listan, klubbordförande begränsad/lokal	Genom nyhetsbrev, ansökan till ombudsman
Kontroll av avancemang inom organisationen	Nej	Nej
Kontroll av ekonomiska resurser	Nej	Ja, teoretiskt
Tolkningsföredräde av stadgar/handlingsprogram	Nej	Nej
Rätt utesluta medlem	Nej, förbundet	Nej, förbundet
Rätt upplösa lokalförening	Ja	Nej

5.0 Diskussion

5.1 Grad av maktkoncentration

Som bekant så har vi tittat på tre faktorer vad gäller maktkoncentration, en *hierarkisk*, snarare än en stratarkisk struktur, central kontroll av *zones of uncertainty* och central tillgång till *effektiva sanktioner*

5.1.1 Hierarkisk struktur

Frågorna som svarar på frågan om hierarkisk/stratarkisk struktur är när intervjupersonerna ombeds *beskriva samspelet mellan lokalföreningar/distrikt*, samt frågan om distriktet vid undantagsfall har rätt att riva upp lokalt fattade beslut.

Gällande första punkten ser sig både distriktsförbunden i Liberala Ungdomsförbundet och i Grön Ungdom som en resurs för de lokala klubbarna, de ska vid behov kunna gå in och exempelvis stötta olika aktiviteter. Gällande den andra punkten framstår Liberala Ungdomsförbundet som klart mer hierarkiskt. Distriktet har i Grön Ungdom ingen rätt att riva upp lokalt fattade beslut, men den rätten finns i Liberala Ungdomsförbundet.

Enligt svaren på våra intervjufrågor skulle vi säga att Liberala Ungdomsförbundet, åtminstone formellt sett, har en något mer hierarkisk struktur. Detta intryck förstärks ytterligare av distriktets stadgar, som slår fast att distriktet har rätt att fatta bindande beslut å klubbarnas vägnar (Artikel 7, 51, 75 och 79) Någon liknande formulering återfinns inte i Grön Ungdom Skånes stadgar

En komplicerande faktor blir dock att Liberala Ungdomsförbundet har en betydligt större *politisk autonomi* än vad Grön ungdom kan sägas ha. GU har nämligen inget eget handlingsprogram, utan följer som enda ungdomsförbund sitt moderpartis politik. En viss rätt till självbestämmande är enligt Eldersveld en av kriterierna som skiljer en stratarkisk organisation från en hierarkisk (1964, s. 117). Detta gör resultatet något svårare att tolka.

5.1.2 Zones of uncertainty

Frågorna som svarar på kontroll av zones of uncertainty är de som behandlar tolkningsföreträde av regler och handlingsprogram, tillgång till information och kommunikation, samt kontroll av avancemang inom partiet och av ekonomiska resurser

Ingen av intervjupersonerna upplever sig kunna påverka valberedningens arbete eller bedömningar på ett avgörande sätt. Vare sig grön ungdom eller LUF anser sig för den delen ha tolkningsföreträde av föreningens stadgar och handlingsprogram, varför dessa punkter kan lämnas utan vidare hänseende.

Vid kontroll av information och kommunikation förekommer dock vissa skillnader. I Grön Ungdom finns ingen maillista, utan all intern kommunikation sker genom Grön Ungdoms nyhetsbrev. Det är ombudsmannen som kontrollerar detta, och han äger även viss redaktionell makt, dvs han kan bestämma vad som får komma och inte får komma med. I Liberala Ungdomsförbundet har varje klubbordförande tillgång till en maillista, i varje fall över medlemmarna i dennes upptagningsområde. Vi drar slutsatsen att distriktets kontroll av kommunikation är något starkare inom Grön Ungdom.

Vad gäller information så är det i Grön Ungdom ombudsmannen som ordnar fram exempelvis stadgar och styrdokument, på begäran. Hampus poängterar dock för oss att GU verkligen inte har några hemliga dokument. I LUFs fall finns både stadgar och styrdokument tillgängliga på distriktets hemsida, och distriktsstyrelsens beslut och mötesprotokoll ska finnas tillgängliga för enskilda

medlemmar i en mapp på internnätet. Vi drar slutsatsen att även informationen är något mer kontrollerad inom GU.

Den sista punkten i denna kategori gäller *kontroll av ekonomiska resurser*. GU har här en pott lokalföreningarna kan söka bidrag ur till olika aktiviteter. Hampus menar att det i varje fall skulle vara teoretiskt möjligt att distriktet kan vägra bidrag till en aktivitet de inte vill stödja, och på så sätt utöva kontroll över lokalföreningarnas politiska aktiviteter. Liberala Ungdomsförbundet har ingen sådan möjlighet, av den enkla anledningen att distriktet inte ger några bidrag till medlemsklubbarna. Vi finner således även att kontrollen av ekonomiska resurser är större i Grön Ungdom, och att distriktet inom Grön Ungdom sammantaget har en större kontroll över olika *zones of uncertainty* än distriktet i Liberala Ungdomsförbundet.

5.1.3 Effektiva sanktioner

Intervjufrågorna som svarade på sista frågeställningen, den om *effektiva sanktioner* var de som behandlade distriktets möjligheter att utesluta medlemmar och/eller upplösa enskilda klubbar, om dessa inte rättar sig efter distriktets vilja och faller in i ledet.

Varken Grön Ungdom eller Liberala Ungdomsförbundet hade mandat att på egen hand utesluta en medlem, den rätten hade enbart riksorganisationen. Distriktet i GU hade inte heller rätt att upplösa enskild klubb, utan denna rätten föll på förbundet. LUF Skåne hade däremot rätt att upplösa en klubb inom sitt upptagningsområde. Anton kommenterar att den klausulen mestadels finns till för inaktiva klubbar där exempelvis alla börjat plugga, men att det exempelvis skulle vara möjligt att upplösa en klubb “som driver en helt annan politik än vad Liberala ungdomsförbundet kan stå för”. Vi finner således att möjligheten till effektiva sanktioner är större inom liberala Ungdomsförbundet.

5.1.4 Samlad bedömning

Sammantaget så verkar Grön ungdom utöva betydligt större kontroll över information, kommunikation och ekonomiska resurser. GUs information finns inte tillgänglig på intranät eller liknande utan handhas av ombudsmannen. GUs lokalavdelningar har inte heller tillgång till egna maillistor, utan all kommunikation sker genom GUs nyhetsbrev, som ombudsmannen kontrollerar. Likaså har distriktsstyrelsens i GU viss möjlighet att påverka lokalföreningarnas ekonomiska situation, då de har möjlighet att neka ansökningar om bidrag från den gemensamma potten.

Liberala Ungdomsförbundet framstår som något mer hierarkiskt, och med bättre tillgång till effektiva sanktioner. De har rätt att upphäva lokalt fattade beslut, och kan i varje fall formellt sett upplösa enskilda lokalföreningar. Anton, från Liberala Ungdomsförbundet, var dock inte ens säker på hur många röster som krävdes för att detta skulle kunna ske, och vi tycker oss kunna sluta oss till att detta är en ovanlig företeelse, någonting som inte är en del av *kulturen* i LUF Skåne.

Vid graderingen av vilka faktorer som var viktigast vid begreppet maktkoncentration valde vi att fokusera på *vad som var viktigast i det dagliga arbetet*. Sanktioner som att utesluta en medlem eller upplösa en klubb är i själva verket extremt sällsynta, och både Anton och Hampus blev nästan förvånade när vi förde detta på tal. På samma grunder får vi ifrågasätta relevansen för rätten för den centrala nivån att sätta sig över ett lokalt beslut.

Vi ser alltså, i varje fall utifrån våra intervjuvar, att huruvida organisationen är mer hierarkisk, och om den har tillgång till effektiva sanktioner (i form av uteslutning av medlem/loklaförening), i nuläget verkar sakna praktisk betydelse. Vi har således valt att lägga störst vikt vid *kontroll av zones of uncertainty*, då vi tror att detta kan få störst relevans för det vardagliga politiska livet. Det finns flera anledningar till detta. För det första verkar inte kulturen i föreningarna

(eller i varje fall i den sittande styrelsen) medge att sanktionerna som faktiskt finns används. Detta är någonting som även Eldersveld ger exempel på i sin avhandling (1964, s. 116).

För det andra är organisationernas eventuellt hierarkiska struktur och tillgång på effektiva sanktioner beroende av vilken *kultur*, som råder inom organisationen, och mer specifikt, vilken legitimitet ledningen och dess befogenheter anses ha på lokal nivå. En lokal organisation kanske inte alls ser sig själv som bunden av den regionala, oavsett vad som den regionala nivån anser. Även sanktioner som att upplösa en klubb kan ifrågasättas, då varje lokalförening enligt svensk lag är en fristående ideell förening, som den regionala nivån inte har makt att kontrollera.

Även om det inte varit en del av vår modell, går det också att tänka sig att kontroll av *zones of uncertainty* ger en ökad möjlighet att utöva *effektiva sanktioner*. Exempelvis skulle distriktet visa sitt missnöje mot en medlem/klubb genom att inte godkänna dennes ansökningar om ekonomiskt stöd, och göra dennes arbete svårare genom att "maska" vad gäller utelämnandet av t.ex stadgar och andra viktiga styrdokument. Detta är en form av maktutövning som inte kräver någon legitimitet hos distriktets lokalföreningar för att kunna utövas.

Vi anser alltså sammantaget att maktkoncentrationen utifrån de faktorer som påverkar den vardagliga politiken, är störst i Grön Ungdom, något som går emot vår ursprungliga hypotes.

5.2 Graden av medlemsaktivitet

5.2.1 Aktiviteternas frekvens och storlek

Grön ungdoms aktiviteter är större till antalet deltagande medlemmar men sker lika ofta som LUFs. Framförallt sommarlägret var antalet deltagare betydligt högre i GU. Aktiviteternas utformning skiljer sig från förbunden där man ser en stor skillnad i partikulturen.

5.2.2 Spontana events

Grön ungdom har, som redan nämnts, ett större driv att uttrycka sin politiska ställning i relation till aktuella händelser. Partiaktiviteternas öppenhet skiljer sig och är mer inbjudande till mindre aktiva medlemmar och människor som inte innehar medlemskap. Grön ungdoms åsikter syns oftare i det offentliga rummet och bedriver en partipolitik mer öppen för allmänheten. LUF har andra tillvägagångssätt för att visa sina politiska argument i form av skrivandets konst. Insändare och debattartiklar är vanligt bland medlemmarna och ingår även som en av partiets definitioner av aktiv medlem. Graden av uppmärksamhet detta ger för partiet är diskutabelt och skulle krävas ytterligare forskning. Dess mätkraft i denna studie är underordnat manifestationer och andra öppna aktiviteter.

Med stöd från intervjuaterialet där LUF-ordföranden själv såg skribenternas påverkan att rekrytera nya medlemmar/väljare som ringa. Skrivandet som budskap för medlemmar i Grön ungdom var inget som nämndes under intervjun och vi vet inte hur ofta detta förekommer men vår uppfattning var att det är via andra medel förbundet sprider sin politik.

Café liberal LUFs mest regelbundna aktivitet, är ett seminarium främst för partiets medlemmar där liberalismen som politisk- och filosofisk ideologi diskuteras. Mötesplatsen är öppen för människor som är nyfikna på partiet men beskrivs som väldigt internt. Diskussionerna i seminariet har akademisk karaktär och förklaras som exkluderande för de personer som inte innehar större kunskap eller intresse för politisk filosofi.

5.2.3 Kvoten aktiv medlem/medlem

Kvoten aktiva medlemmar/medlemmar visar på ett större andel aktiva medlemmar hos Liberala Ungdomsförbundet. Definitionen av aktiv medlem var betydligt mer ambitiös hos LUF än hos Grön ungdom vilket gör detta mått inkonsekvent för en jämförelse. Studien visar på vissa mätproblem där definitionerna av aktiv medlem inte är konsekvent. Respektive förbunds syn på aktiv medlem skiljer sig mycket, men utgår båda från Duverger's definition av antal timmar man spenderar på partiet. Mätproblemet uppstår framförallt i LUFs definition där: *...regelbunden kontakt och skriva insändare* ingår. Båda dessa aspekter visar på någon form av tidskrävande aktivitet, problemet ligger i en någorlunda rättvis uppskattning av hur ofta medlemmar bör göra detta, vilket är svårt att uppskatta. Med detta som grund har vi istället utgått från: spontana events, frekvensen i aktivitet och dess storlek.

5.2.4 Samlad bedömning

Utifrån intervjuerna är Grön ungdoms organisation överordnande Liberala Ungdomsförbundet i uppdraget att engagera och bidra till medlemmars aktivitet. Utifrån de tre faktorerna beskrivna i metod-delen ger Grön ungdoms organisation ett större bidrag till medlemmars möjlighet att uttrycka sin politiska åsikt i partiets namn, framförallt i det offentliga rummet.

Förbundet organiserar totalt ett större antal aktiviteter med ett regelbundet schema för både öppna och stängda aktiviteter. Intresset av spontana events är även större där Liberala Ungdomsförbundet hittills inte organiserat en större manifestation som respons på en aktuell politisk händelse, vilket Grön ungdom har gjort inom den senaste månaden (en respons på vapenhandeln med Saudiarabien).

5.3 Samband mellan maktkoncentration och medlemsaktivitet.

Sambandet mellan maktkoncentration och medlemsaktivitet visar sig vara *positivt* då vår studie visar att Grön ungdoms högre grad av maktkoncentration följs av en högre medlemsaktivitet. Antalet aktiviteter och dess storlek är beslutade av ett mindre antal involverade individer. Ett oväntat resultat eftersom vi i vår hypotes spekulerade om att ett centralt maktstyre skulle återspegla en mindre grad av aktivt medlemskap. Denna missuppfattning grundar sig i definitionen av aktivt medlemskap där vi utgick från en mer positiv bild av medlemmarnas självständighet än vad empirin visade. Tvärtom visar vår studie att ett aktivt medlemskap kan existera och eventuellt även kan främjas av ett centralt maktstyre. Aktiva medlemmar utan titel, finner ingen problematik av att följa ledningens/styrelsens förslag och genomförande av aktiviteter. Vår felaktiga hypotes kan bestå av att en aktiv medlem strävar efter avancemang eller sprida sitt budskap och då utför detta när han/hon uppnått medlemskap i styrelsen. En självständig medlem drivs inte av att utföra sina idéer i den mån vi förutspått. Orsaksfaktorer till detta överraskande resultat är den fördelaktiga effektivitet ett centraliserat maktstyre innebär. Processen från idé till verkställande sker betydligt långsammare ju mer parter som är involverade vilket eventuellt kan vara en bakgrundsfaktor till maktstrukturens utformning.

Återkopplingar till Michels teorier om oligarkiska tendenser i organisationer är tydliga i massornas acceptans av det rådande styret. En aktiv medlem följer det centrala styret utan en större skepticism mot dennes auktoritet. Michels tes om massornas uppskattning av ledningens ansvarstagande är möjligen framträdande där aktiva medlemmar gladeligen följer besluten med en tacksamhet av att inte behöva utföra arbetet själva (1962 s. 60).

Att dra fullständiga slutsatser av aktivt medlemskaps relation till styret är problematiskt då vår studie är något småskalig. Med facit i hand kan man delvis kritisera frågornas relevans till studien och de eventuella missförstånd som kan uppstå från vår och den intervjuades del. För att ytterligare

säkerställa studiens validitet skulle krävas utökad forskning av politikens praxis och medlemmars uppfattning av styrelseskicketets auktoritet. Flertalet intervjuer av medlemmar och ordförande kombinerat med en studie av möten och aktiviteter skulle få en utökad inblick i hur den praktiska politiken utförs.

6.0 Avslutande Diskussion

Vi har kommit fram till att Grön Ungdom i denna studie verkar ha en högre grad av maktkoncentration, men även en högre grad av medlemsaktivitet. Bilden är inte ensidig, och våra tolkningar kan säkerligen diskuteras. Vi tycker oss ändå se att Michels teser från 1920 i varje fall fått en något ökad trovärdighet.

Något annat vi kommit fram till är att graden av maktkoncentration inom en politisk organisation beror på vad man mäter. Då stridigheter inom partiet inte förekommer, tyder våra intervjuer på att formella maktbefogenheter inte tillämpas, och att kontroll över viktiga faktorer som *information, kommunikation* och *ekonomiska resurser* får en något större betydelse. Vi har vidare, låt vara preliminärt, kommit fram till att miljöpartiet (eller åtminstone dess ungdomsförbund) inte förefaller vara en så pass platt och öppen organisation som Pierre och Widfelt beskriver i sin artikel. Vi tycker visserligen inte att några definitiva slutsatser kan dras av vår begränsade empiri, men vi tycker oss ändå kunna konstatera att bilden förefaller vara något mer komplicerad än så.

Vår studie av Liberala Ungdomsförbundet och Grön Ungdom har bjudit på svårtolkade och motstridiga resultat. Vi kommer här att belysa tolkningssvårigheterna vad gäller våra svar, samt ge våra synpunkter på vilken inriktning vi tror framtida forskare skulle finna fruktsamma. För det första kan vi konstatera att framförallt LUF aktiverar sig på andra sätt än de vi spaltat upp i vår preliminära modell. I LUF är det mycket vanligt att man engagerar sig genom att skriva debattartiklar i stället för att genomföra manifestationer. Det är därför möjligt att *validiteten* av våra resultat kan ifrågasättas, att det i själva verket inte är medlemsaktivitet vi mätt, utan huruvida medlemsaktiviteten i partiet yttrar sig på ett visst specifikt sätt. I framtida studier vill vi rekommendera att ställa mer öppna frågor av typen "på vilket sätt brukar man engagera sig i er organisation", för att därefter förhöra sig om frekvensen på aktiviteterna.

Gällande maktkoncentration vill vi framhålla att formella maktbefogenheter möjligtvis kan ha betydelse. Som Anton i LUF säger är det stadgarna ingenting man fäster större uppmärksamhet vid *så länge det inte finns några problem/konflikter inom organisationen*. Distriktets formella maktbefogenheter skulle således kunna ha betydelse för konflikthanteringen inom organisationerna. Det är möjligt att en förening med mer hierarkisk struktur och med tillgång till effektiva sanktioner kan sköta sin konflikthantering på ett mer konfrontatoriskt sätt. Då konflikter i själva verket verkar rätt sällsynta, skulle en studie på detta genomföras inom antingen ett större geografiskt område eller under en längre tidsperiod. Formella maktbefogenheter *kan* möjligtvis ha betydelse, bara inte i det korta perspektivet. Något som även det kan vara värt att undersöka är huruvida *kulturen* i organisationen överensstämmer med dess officiella struktur/maktfördelning. Detta skulle kräva en större och mer fokuserad studie, antagligen inriktad på en enda organisation.

Sammanfattningsvis tycker vi oss ha hittat ett svagt stöd för att Michels tes om oligarki i politiska organisationer fortfarande, till viss del, är relevanta. Vi grundar detta på att medlemsaktiviteten i Grön Ungdom är något större än den i Liberala Ungdomsförbundet, samtidigt som vi ser att maktkoncentrationen är något högre. Detta kan dock inte ses som något definitivt, då våra operationaliseringar på såväl medlemsaktivitet som maktkoncentration ännu kan utvecklas. För att ett definitivt samband mellan maktkoncentration och medlemsaktivitet ska kunna påvisas i de två organisationerna, behövs en större studie, med fler intervjupersoner och dessutom under en längre tidsperiod.

Litteraturlista:

Duverger, Maurice 1964. *Political parties, their organization and activity in the modern state*.
Förlag: Science editions, London, UK, 1959.

Eldersveld, Samuel 1964. *Political parties: A behavioral analysis*
Förlag: Vora, Michigan, USA 1964

Esaiasson, Peter 2007. *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och material*
Förlag: Norstedts juridik AB, Vällingby 2007

Michels, Robert 1962 *En sociologisk studie av de oligarkiska tendenserna i vår tids demokrati*
Förlag: Ratio, 1983

Panbianco, Angelo 1982. *Political parties: organization and power*
Förlag: CUP Archive, Cambridge, USA, 1988

Pierre, Jan & Widfeldt, Anders 1991. "Political parties in Sweden: Colossuses with feet of clay or flexible pillars of government" *How parties organize I Richard Kate & Peter Mair*

Rothstein, Bo 2003. *Sociala fällor och tillitens problem* SNS Förlag, Stockholm.

Internetkällor:

Börjesson, Agneta 2012, "Besvikna liberaler är välkomna till miljöpartiet" Newsmill.
Tillgänglig:

<http://www.newsmill.se/artikel/2012/01/13/besvikna-liberaler-r-v-lkomna-till-milj-partiet>

Bilaga 1: Intervjufrågor

Uppvärmingsfrågor:

Presentation/småprat

Vem, är du, och hur länge har du varit medlem i XXX?

Vad är din nuvarande befattning inom ungdomsförbundet?

Om medlemsaktivitet

Vilken var er största aktivitet

det närmaste året?

-Antalet deltagare?

Hur många aktiviteter har ni i
månaden?

-Antalet deltagare?

Har ni organiserat några
spontana events (blyxtkampanjer/dylikt) det senaste året?

-Kan ni ge exempel?

Ungefär hur många medlemmar är
det ni har, och hur många av dom skulle ni säga är aktiva?

-Hur skulle ni definiera begreppet *aktiv medlem*?

Hur många klubbar/lokalföreningar är det ni har, och hur många av dom skulle ni säga är aktiva?

Hur många motioner skickades förra gången till

a) Distriktsmötet?

b) Riksorganisationens årsmöte?

Skulle de finnas möjlighet att kolla igenom er verksamhetsberättelse/liknande?

Har du kontaktuppgifter till någon lokalt aktiv medlem?

Om maktkoncentration

1) Ang. andra påverkansmöjligheter

a. Har ni någon form av maillista, och vilka är det i sådan fall som har tillgång till den?

b Förvarar ni stadgar och styrdokument på ett lättåtkomligt sätt? Hur ser möjligheterna ut för en vanlig medlem att få tag på t.ex styrelseprotokoll och beslut?

2) Kontroll av andra faktorer

a. Har ni tät kommunikation mellan distriktet och klubbarna? Hur gör ni för att upprätthålla kontakten?

b. Finns det en mekanism för att underlätta kommunikationen/undvika missförstånd mellan distriktet och lokalaföreningarna?

Hur ser relationen ut mellan distriktsförbundet och era lokalföreningar?

-Finns det några bestämda regler om vem som gör vad?

3) Skulle du säga att distriktet har en stark ställning gentemot lokalföreningarna i er organisation?

a. Har distriktet sista ordet vad gäller tolkningar av regler och stadgar, eller är det okej om distrikt/loklföreningar tycker olika?

b. Har distriktet rätt att, i undantagsfall, sätta sig över lokalt fattade beslut?

4) Om en lokalförening missköter sig grovt, har distriktet då möjlighet att?

a.) Om en medlem misskött sig, skulle ni då rekommendera denne till valberedningen?

b). Utesluta medlem ur förbundet

c). Påverka lokalföreningens ekonomi

d). I sista hand upplösa en lokalförening

5) Är det så att distriktet i nuläget utnyttjar sina maktmöjligheter, eller hålls dessa vilande?

6) Vara anonym?

Bilaga 2: Schematisk sammanställning av intervjusvar, Grön Ungdom och Liberala Ungdomsförbundet

Sammanfattning av intervjuer

Aktiviteter;

Frekvens (per månad, styrelsemöten räknas ej!)

LUF GU

Centralt: 1? 1

Lokalt (per lokalavdelning): 2 2

Deltagare per aktivitet 5-6 st ?

Typ av aktiviteter Medlemsmöten Flygbladsutdelning

Diskussionskvällar Manifestationer

Bokbord, kampanjer

Spontana events Nej Ja

Typ av event - Protest svensk vapenexport

Antal deltagare - 20 från GU

Största aktivitet under året Utbildning (läger) Sommarläger med Kristianstad GU Väst

Mängd deltagare 30 50

Antal medlemmar 350 420

Varav aktiva 70 70*

Definition aktiv Deltagit på Deltagit 1 aktiviteter och aktivitet/år på Café Liberal

Kvot aktiv/passiv 0,2 0,16

Antalet klubbar i distriktet 6 6

Varav aktiva 6 6

Motioner 10 till distriktsmötet -*

Maktkoncentration LUF Grön ungdom

Finns maillista Ja Nej

Möjlighet till Distriktsordförande Ombudsman håller i kommunikation har hela listan, nyhetsbrev, medlem klubbordförande /klubb kan ansöka begränsad/lokal om att få med budskap/uppmaning

**Tillgång till stadgar Finns upplagt på Via ombudsman
/handlingsprogram hemsidan/internnätet
/styrdokument**

**Kommunikation med klubbar adjungerade Öppna representanter till styrelsemöten
Distriktsstyrelsen**

träffas minst 2 ggr/år

Mekanism för konfliktlösning Nej. Nej.

**Distriktet har tolkningsföreträdare Nej. Nej.
av stadgar/handlingsprogram**

Distriktet kan riva upp lokala beslut Ja Nej

**Distrikt kan påverka avancemang Nej. Nej.
inom organisationen.**

Distrikt kan utesluta enskild medlem Nej, förbundet Nej, förbundet

Distriktet kan påverka ekonomin Nej, inga bidrag Ja, teoretisk

Distriktet kan upplösa lokalförening Ja Nej, förbundet

**Använder distriktsstyrelsen nej, vilande nej, vilande (?)
sina fulla befogenheter?**

Bilaga 3: Intervju med Ung Vänster

Anton Ulfhager

Anton har varit medlem i Ung Vänster sedan 2006, men blev först aktiv 2007

Anton ger en bild av ett väldigt aktivt distrikt. Aktiviteterna är mestadels förlagda till "vårdriven" och "höstdriven". Även mellan dessa "drives" verkar dock aktiviteten vara hög. Anton menar att det på en vanlig månad arrangeras kanske 2-3 flygbladsutdelningar och anordnas ett bokbord.

Förrutom detta anordnas en stor mängd "spontana" aktiviteter, dvs sådana som inte är en del av det rullande schemat. Exempel på sådana var exempelvis en feministisk aktion i Malmö, samt en stor protest mot SD:s etablering i Kristianstad.

Anton menar att det i varje fall organiseras en sådan spontan aktivitet varannan månad i distriktet.

Anton räknar med att ca 50 aktiva medlemmar (plus 30 något äldre/mindre aktiva) i hela distriktet. Vi får ingen riktig klar uppfattning om vad som anses vara "aktiv". Vi hör dels en definition om att en aktiv medlem engagerar sig i varje fall en gång varje månad i någon utåtriktad aktivitet, sedan en annan om att en aktiv medlem är någon som kommunicerar med- och arbetar med distriktsstyrelsen.

Det förs i nuläget en aktiv diskussion om begreppet "aktiv medlem" i ung vänster, och det kan vara därför vi uppfattar svaren som dubbeltydiga.

Ung vänsters kommunikation verkar i varje fall till viss del kontrollerad av distriktet. Den enda som har tillgång till hela listan är ombudsmannen, som är anställd av distriktsstyrelsen.

Förbundet är dock väldigt öppna med information som är viktig för att kunna engagera sig i organisationen och kunna påverka. Såväl stadgar, handlingsprogram och andra styrdokument skall finnas tillgängliga på Ung Vänsters hemsida.

Anton menar att Distriktsstyrelsen inte per automatik har tolkninsföreträde av förbundets stadgar och handlingsprogram. Om det föreligger en politisk konflikt om en tolkning menar Anton att denna får lösas demokratiskt av närmaste medlemsmöte.

Distriktet har dock en förhållandevis stark ställning i Ung Vänster, i varje fall rent formellt sett. Distriktsorganisationen äger full rätt att riva upp klubbarnas beslut. Anton har dock aldrig varit med om att man behövt agera på det sättet. Vi frågar om klubb eller medlem har rätt att överklaga ett sådant beslut. Anton säger att det skulle kunna tas upp som en fråga på ordinarie årsmöte. Om årsmötet sedan kommer fram till att styrelsen fattat fel beslut, skulle den felande styrelsen antagligen inte få förnyat förtroende.

Vi frågar Anton om han upplever att partidisciplinen blir svår att upprätthålla, bland annat då bristen på övertygade aktivister kan bli stor. Han svarar att han kan känna igen sig i det. I varje fall ledare och kompetenta partistyreiser ser han som en klar bristvara. Med det menar han medlemmar som har rutin, och som inte bara "kan ta på sig det". Medlemmar som vet att faktiskt fördela ansvarsuppgifterna och följa upp besluten efteråt, så de faktiskt blir genomförda.

Vi frågar mer om vilka sanktioner som kan bli aktuella för en medlem eller en klubb som inte inordnar sig i ledet. Distriktet har ingen rätt att utesluta enskild medlem, utan sådana frågor måste skötas på förbunds nivå. Distriktet äger visserligen ensamrätt både på att starta och att upplösa klubbar, men att upplösa en klubb är ingenting som utförs som disciplinåtgärd. Detta är enbart någonting som kommer på fråga om exempelvis alla aktiva medlemmar flyttat därifrån.

VI frågar om distriktet ger bidrag till sina medlemsklubbar, vi får ett dubbeltydigt svar. Visserligen är det klubbarnas ansvar att sköta sin egen ekonomi, dock finns en pott som fördelas efter budget.

Anton tror inte att det skulle påverka en medlems avancemang inom partiet om han eller hon inte håller med distriktsstyrelsen. Sådana beslut tas på konferenser där man kan fatta beslut.

Synpunkter:

- Vi får trycka mer på presentationsdelen
- Vi får fråga mer om kommunikation, och ta konflikthantering som en följdfråga
- Vi får pressa lite mer om ekonomin nästa gång, om nu klubbarna får pengar i viss utsträckning, kan denna summan påverkas beroende på klubbens agerande gentemot styrelsen?